

en venijnige s c h e r p h e i d van teekening heeft kunnen verwarren met den Boeren-Brueghel (o.a. in diens Brusselschen „Enfer") die in helderder kleuren werkte en een gevoelige, zelfs aarzelende lijn gaf, is een raadsel. Jammer, dat de commissie geen kans heeft gezien eenig werk, al ware 't slechts een teekening, van Bosch' genialen tijdgenoot ter leering toe te voegen.

Bij de t w e e s l a c h t i g e, j a d r i e s l a c h t i g e groote schilderij, de Bruiloft van Cana, door den Cat. een jeugdwerk van H. Bosch betiteld, staan we voor puzzles.

Drie rechtsche figuren „en profil" geven geen reden tot twijfel, noch in techniek, noch in e x p r e s s i e, en ook een enkele „en face" (de bruigom bijv. met zijn in verre verten starenden zachten blik) zouden wel van een jongen Bosch kunnen zijn. Maar wat te zeggen van de overige figuren met hun o n z e k e r e, z e l f s o n h a n d i g e teekening? In een tijd, toen men als kind reeds op een atelier kwam, werd een teekenaar van aanleg, zooals Bosch er bij uitstek een was, niet langzaam gekweekt, héél langzaam tot i n den rijpen leeftijd. Wel is Bosch nooit een groot plasticus geweest, zooals de Italianen dat waren, maar het was toch niet alleen de o m t r e k l i j n, die hij met scherpzette. Ook de d e t a i l s van een gezicht (oog en mond) kregen de bij de omtreklijn passende scherpzette van teekening. En dát ontbreekt bij de meeste koppen op deze schilderij.

Dan zijn er — tweede puzzle — een paar figuren (allereerst de het centrum van de compositie vormende knaap met de opgeheven wijnelk; voorts de drinkende jonge vrouw „en profil"), die eenvoudig lijken te zijn weggelopen van de schilderij, tegenwoordig aan Geertgen van St. Jan toegeschreven, in het Rijks Museum. „Verwantschap" is een veel te vage uitdrukking in dezen. Ze zijn, in alle opzichten, van dezelfde hand, van denzelfden geest. De jongen met de kelk is „uit hetzelfde nest" als de op den vloer zittende kinderen op de schilderij in het Rijks Museum.

De kunstgeschiedenis zal nog wel wat hebben te laten varen van hare apodictische theorie, volgens welke één schilderij één maker heeft. Evenals in de beroemd geworden Doop van Verrocchio diens leerling Da Vinci de hand heeft gehad, zoo zullen op déze schilderij de meester en één of meer leerlingen hebben samengewerkt. Trouwens, wáár, in beeldhouw- en schilderkunst, van de Egyptenaren en de Grieken af, was dat ooit niet het geval?

En wat zou een leerling, o v e r e e n i g e m a a n d e n z e l f M e e s t e r, anders te doen hebben gehad op de werkplaats van zijn Meester dan behulpzaam zijn bij 't vervaardigen van altaarstukken? (Portretten bleven, uit den aard der zaak, geheel voor den Meester voorbehouden). Op dit altaarstuk, ongetwijfeld voor een kerk of een klooster geschilderd